

Jeg forstår utålmodigheten

Anne-Grete Terjesen etterlyser tiltak for pårørende. Og vi er på vei. Men å flytte makt fra systemer til pasienter, fagfolk og pårørende tar tid.

TEKST

Bent Høie

PUBLISERT 5. mars 2015

I SITT INNLEGG i denne spalten i forrige utgave skriver Anne-Grethe Terjesen at det er status quo for pårørende i Helse-Norge. Jeg forstår utålmodigheten, og er enig at vi må legge enda større vekt på samarbeidet med pårørende.

Omstillingene innenfor psykisk helsevern har gitt et bedre liv for svært mange med psykiske lidelser. Flere kan leve et bedre liv hjemme. Samtidig vet vi – som Terjesen påpeker – at dette også kan bety økt belastning for pårørende. Pårørende er og vil alltid være den viktigste ressursen for mange med alvorlig sykdom, og det er helt nødvendig at tjenesten tar vare på og støtter opp om denne ressursen.

Stein til byrden

Mine nærmeste er de viktigste menneskene i livet mitt. Om en av dem skulle bli alvorlig syk, ville det rokket ved grunnfjellet i tilværelsen min. Hvis helsetjenesten holdt meg som pårørende på sidelinjen og ikke ville ta min erfaring og kunnskap på alvor, ville det lagt stein til byrden. Jeg vet at mange pårørende har slike møter med helsetjenesten.

«Jeg deler Terjesens bekymring for at vi mangler forståelse for pårørendes behov i tjenestene»

Samtidig ville det viktigste vært å vite at mine nærmeste fikk riktig behandling så raskt som mulig. Når pårørende tar kontakt med meg, handler det for ofte om svikt i behandlingen, lange ventetider eller manglende koordinering. Terjesen skriver at ved siden av pasienten selv er det ofte pårørende som best merker konsekvensene når samhandlingen svikter. Det er jeg helt enig i. Dessverre finnes det ikke en enkel løsning på disse utfordringene, men la meg peke på noe av det vi vil gjøre i 2015 som forhåpentligvis vil gjøre pårørendes situasjon litt lettere.

Endringer i 2015

Vi viderefører den gylne regel. Det betyr at også i 2015 skal psykisk helse og rus, hver for seg, ha høyere vekst enn de andre sykehusområdene. Det er viktig i seg selv, men også et signal om hvor høyt vi prioriterer nettopp disse områdene. Vi innfører fritt behandlingsvalg for psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert behandling, noe som gir mer valgfrihet og kortere ventetid. Vi skal også legge frem en egen opptrappingsplan om rusfeltet.

I stortingsmeldingen om primærhelsetjenestene skal vi peke ut retningen bort fra søyleorganiserte tjenester til samhandlende helse- og omsorgstjenester som setter pasient, bruker og pårørende i sentrum. Nasjonal helse- og sykehusplan skal gi føringer for fremtidens spesialisthelsetjeneste. Til sammen skal disse meldingene ta samhandlingsreformen inn i fremtiden.

Men først kommer den nye folkehelsemeldingen. I den vil vi løfte psykisk helse inn i folkehelsearbeidet. Det er viktig, også for pårørende. For hver psykiske lidelse vi forebygger, slipper ett menneske å slite med effektene av en sykdom. Samtidig slipper hele nettverket rundt personen bekymringene og engstelsen som Anne-Grethe Terjesen kjenner så altfor godt.

Pasientenes helsetjeneste

Jeg deler Terjesens bekymring for at vi mangler forståelse for pårørendes behov i tjenestene. Manglende forståelse gir grobunn for misforståelser, dårlig kommunikasjon og konflikt. Men der hun vil gjennomføre en grunnleggende omskolering av alt helsepersonell, tror jeg løsningen er både enklere og mer komplisert: Å ta pasientens og pårørendes ønsker og behov mer på alvor.

Jeg vil skape pasientens helsetjeneste. Det er mitt overordnede oppdrag som helse- og omsorgsminister. Pasientens helsetjeneste lytter til pasienters og pårørendes ønsker og behov, og ser dem som medspillere i arbeidet med å hjelpe. Ikke som motstandere i konflikt. Men å flytte makt fra systemer til pasienter, fagfolk og pårørende tar tid. Det krever også at vi må endre holdninger. Det kommer til å være krevende. Mange vil spørre seg om vi ikke bare kan la ting være som de er.

Terjesen skriver avslutningsvis at pårørende i økende grad blir sett på som en ressurs i hjelpeapparatet. Det gleder meg. Vi er på riktig vei. Pårørendekonferansen er en viktig

milepæl på veien. Her kan helsetjenesten og pårørende lære av hverandre og sammen bidra til å endre gammeldagse holdninger. Jeg skal delta, og gleder meg allerede.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 52, nummer 3, 2015, side 244-245

TEKST

Bent Høie, helse- og omsorgsminister